

*Ketose er en sygdom, som skyldes forstyrrelse i energistofskiftet og som typisk forekommer i tidlig laktation.
Foto: Colourbox.*

Ketose — en undervurderet sygdom

Ketose-tjek af nykælvere indgår i mange besætningers sundhedsprogram og det med god grund.

Af Troels Løwig Larsen, kvægfagdyrlæge, Boehringer Ingelheim Animal Health Denmark A/S

Forekomsten af ketose ligger på et niveau på mellem 20 og 60 procent ifølge professor Gary Oetzel fra Wisconsin, USA, og det har stor betydning for produktion og sundhed hos vore malkekøer.

Ketose er en sygdom, som skyldes forstyrrelse i energistofskiftet og som typisk forekommer i tidlig laktation. Årsagen ligger i, at koen ikke kan optage og danne sukker nok til, at fedtomsætningen bliver helt gjort færdig.

I tidlig laktation har koen brug for at forbrænde noget af sit fedtdepot for at danne energi nok til mælkeproduktionen. Hvis der skal bruges meget fedt, vil det kunne betyde, at fedtet ikke kan forbrændes helt færdig til kuldioxid og vand, men at der bliver nogle af-faldsprodukter tilbage i kroppen, som man kalder ketonstoffer.

Negativ spiral

Disse stoffer har en negativ indvirkning på koens appetit, hvorved der optages mindre sukker. Det øger yderligere kravet til fedtforbrænding, hvorved der dannes endnu mere ketonstof. Det bliver således en selvforstærkende negativ spiral for koen.

Ketosen kan udvikle sig i forskellige retninger. Den kan forblive i en skjult version, hvor koens mælkeproduktion drosles lidt ned for at energiindtag fra foderet og energiforbrug til mælkeproduktion passer bedre til hinanden. Det vil give et produktionstab i en eller anden udstrækning – manglende mælk mv. Ting du ikke får en faktura på.

Det kan også blive synligt i form af nedstemthed hos koen og manglende appetit, og her vil behandling være nødvendig for at koen kommer tilbage til produktion. Det vil selvfølgelig være forbundet med en omkostning til behandling og en nedsat produktivitet.

I sjældne tilfælde udvikler koen nervøse symptomer, som skyldes stor ophobning af ketonstoffer i blodet. Disse kan påvirke hjernen, så koen udviser symptomer så som slingerhed, aggression eller at den tygger fråde. Sådanne tilfælde kræver akut dyrlægebehandling, da koen ellers kan dø, komme slemt til skade og være til fare for mennesker.

Behandling af ketose foregår hyppigst med forskellige sukkerstoffer som for eksempel propylenglykol 300 ml dagligt igennem munden. Man fortsætter behandling indtil koen er fri for ketonstof-

fer – som regel i mindst 3 dage. I akutte situationer gives sukker direkte i blodet fulgt op af propylenglykol i mindst 3 dage.

Påvirkning på produktion og sundhed

Ketose har nogle uheldige sideeffekter, da det øger risikoen for andre sygdomme såsom løberegning samtidig med at reproduktionen påvirkes negativt og sandsynligheden for tidlig udsætning øges. Disse ting er med til at gøre ketose til en stor omkostning for mælkeproducenten.

Ketose bliver typisk overvåget i forbindelse med nykælverundersøgelser. Man kan undersøge blod, urin eller mælk for ketonstof. Blod er det mest præcise efterfulgt af urin og mælk.

Der er lidt forskel i prisen, teknikken og tidsforbruget pr test, hvilket også kan spille en rolle for valg af metode. Tal med din dyrlæge om hvilken metode, der er mest optimal for dig.

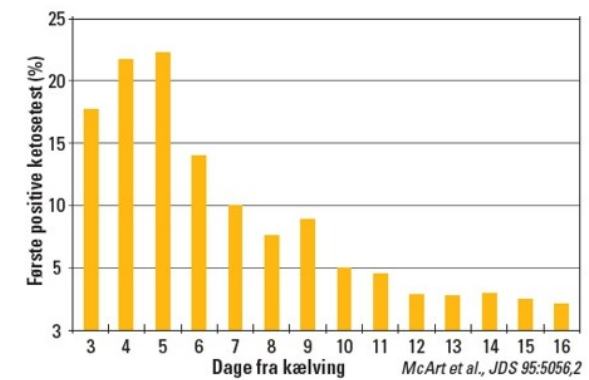
Hvornår bør man undersøge for ketose? Man skal være særlig opmærksom på tidspunktet for undersøgelse for ketose i forhold til kælvning. Da ketose udvikles på forskelligt tidspunkt efter kælvning og nogle køer selv overkommer lidelsen vil det være afgørende for afdækning af ketoseproblemet, hvornår man laver sin undersøgelse.

Test 2 gange i første uge

Som det ses af figuren "forekomst af skjult ketose i forhold til dage fra kælvning" vil sandsynligheden for at finde ketose toppe i første uge og derefter aftage. Vil man nå så tæt på den rigtige forekomst i besætningen som muligt, foreslår professor Oetzel at teste 2 gange i første uge efter kælvning og en gang i anden. Ellers undervurderer

Figur 1

Forekomst af skjult ketose i forhold til dage fra kælvning

man forekomsten af ketose – særligt hvis man udelukkende tester køer i anden og tredje uge efter kælvning.

Forebyggelse af ketose går bl.a. på at sikre køerne de bedste betingelser i goldperioden. Det vil for eksempel sige plads, ro, høj hygiejne og afstemt fodring. Alt i alt skal man forberede køen grundigt til næste laktation.

Dertil vil det være fornuftigt at lave en plan for effektiv undersøgelse for ketose efter kælvning, så ketosekøer kan blive behandlet så tidligt som muligt for at mindske produktionstab og mulige følgelidelser.

Nolan
Uden tvivl
markedets
mest effektive
foderblander

Vores maskine er stadig den mest enkle og driftsikre foderblander – Nu med mulighed for udbygning til højteknologisk vejesystem. Vejesystemet kan udbygges med trådløs kontrol og databehandlingsprogram til Pc'en – Få et komplet overblik over; blanderøjagtigheder, udfodringsdetaljer, råvarelager og meget mere.

Størrelser fra 9 til 40 m³ mobile og stationære blandere.

Nolan Weight System
Et dansk produceret kvalitetsprodukt

Mobile vejeramper leveres som flytbare og sammenbyggelige sektioner i op til 18 m.

Konstrueret i hårdføre materialer for fuld nøjagtighed selv ved ujævne underlag.

Vejesystemet er med hukommelse og mulighed for trådløs håndtering af flere chauffør ID. Kapaciteter op til 75 ton.

Ron Petersen • Petersmindevej 2 • 8800 Viborg
tlf. 2787 0834 • pj@ronp.dk • www.nolan.dk

Nykredit leasing

SILOKING

Intelligent fodring, når kapacitet og kvalitet er i fokus!
Beholderen og turbosneglene er perfekt afstemt efter hinanden, hvilket sørger for lave blandetider samtidig med at foderstrukturen bevares optimalt.

"Jeg havde gode erfaringer fra den tidligere vogn, så det var ikke svært at vælge Siloking igen. Den nye 24 m³ er en stærk vogn. Når den er spændt for, ligger vognen utrolig stabilt både i fodringen og transporten til og fra stalden. Siloking fuldfodervognen er utrolig robust, og det er en tryghed at vide, at maskinen både kører og blander som den skal hver gang. Jeg vil anbefale andre mælkeproducenter i branchen at prøve Siloking. Den tyske kvalitet skinner igennem på alle parametre, hvilke resulterer i godt og solidt foder der får mine køer til at yde hver eneste gang."
- Mælkeproducent, Brørup

Siloking
• Selvkørende 12-32 m³
• Fås også som bugserende 7-45 m³

KONTAKT FRANK FOR MERE INFO

Frank Johansen tlf. 40 20 91 58

Brdr. Holst Sørensen A/S
Obbekærvej 105-107 · 6760 Ribe · 76 88 44 00 · www.bhsribe.dk